

JUDIT NEURINK OVER DE BEDERGANI MEDIA ACADEMIE: 'CIVIL JOURNALISM' IN IRAK

TIMPUL & NRC HANDELSBLAD: 'TWINNING' ALS PROFESSIONELE ONTWIKKELINGSSTRATEGIE

HARRY LOCKEFEER OVER ZIJN ROL BIJ DE HERVORMING VAN JOURNALISTIEKE OPLEIDINGEN IN ARMENIË

WAT KUNT U DOEN VOOR DE VRIJE PERS IN TRANSITIELANDEN EN CONFLICTGEBIEDEN? STEUN PRESS NOW!

JAARGANG 7
NR 2, OKTOBER 2005

Training in 'Civil Journalism' in Irak

Eind juli gaven drie Nederlandse journalisten voor Press Now een cursus 'civil journalism' aan Koerdische journalisten in Duhok, Noord-Irak.

Judit Neurink (buitenlandredacteur Trouw), Rommert Kruithof (Radio Nieuws Centrale) en Robert Baltus (journalist voor o.a. RTL Nieuws) brachten hun Koerdische collega's de beginselen van 'civil journalism' bij. Voor dit doel richtten ze

de 'Bederkhani Academy for the Media' op, vernoemd naar de oprichter van de eerste Koerdische krant. Gedurende twee weken werden journalisten van zowel geschreven pers als radio- en tv-stations uit Dohuk en omgeving onderwezen in begrippen als 'hoor en wederhoor' en 'bronnen en feiten', en getraind in het schrijven van nieuwsberichten, hoofdartikelen, reportages, ooggetuigenverslagen en het afnemen van interviews. De cursus werd afgesloten met een training waarin een deel van de cursis-

ten leerde om hun nieuw verworven kennis door te geven aan hun collega's ('train the trainers'). Begin 2006 zullen Neurink, Kruithof en Baltus opnieuw een workshop 'civil journalism' organiseren voor de Bederkhani Academy; ditmaal in Suleimanya, aan de grens met Iran. Hieronder leest u een verslag van Judit Neurink, buitenlandredacteur van dagblad Trouw en vice-voorzitter van het bestuur van Press Now. •

STAGEPLEKKEN PRESS NOW

Sinds begin dit jaar biedt Press Now stageplekken aan. Sinds januari hebben al vier stagiaires meegewerkt aan projecten en identificatiemissies voorbereid. Op dit moment lopen twee studenten stage. Geïnteresseerd in een stageplek bij Press Now? Zie voor meer informatie onze website, en stuur ons een e-mail.

STICHTING DOEN

Voor het programma voor mediaontwikkeling in de Zuidelijke Kaukasus is Press Now een samenwerkingsverband aangegaan met Stichting DOEN. Stichting DOEN ondersteunt initiatieven en organisaties die zich richten op het stimuleren van onafhankelijke media in ontwikkelingslanden, waardoor de toegang tot onafhankelijk nieuws wordt bevorderd. Stichting DOEN heeft een financiële bijdrage van € 300.000 toegezegd aan het programma 'Independent Media in Southern Caucasus'.

Onder dit programma vallen verschillende projecten: de opzet van een regionale kwaliteitskrant in de grensstreken van Armenië, Azerbeidzjan en Georgië; ondersteuning van de hervorming van de Georgische staatstelevisie in een publieke omroep, met in het bijzonder aandacht voor minderheden; steun aan onafhankelijke kwaliteitsmedia in Azerbeidzjan (vooral lokale tv-stations en zowel nationale als lokale geschreven pers); en steun aan onafhankelijke lokale media (geschreven pers en elektronische media) in Armenië.

Druppels in de oceaan van persvrijheid

AMSTERDAM

Judit Neurink, buitenlandredacteur dagblad Trouw en vice-voorzitter van het bestuur van Press Now

"We hebben een paar druppels gestort in de oceaan en een kleine bijdrage geleverd aan de wederopbouw van Irak." Het leverde me een applausje op, de avond dat de certificaten werden uitgereikt aan de cursisten van onze Bederghani Media Academie in Duhok. Daarna moesten we met elk van de veertig cursisten op de foto en even later ook nog in wisselende combinaties, met het ingelijste certificaat.

Bederghani Academy: de eerste les. (Foto: Judit Neurink)

Want ze waren zo trots - op zichzelf, maar ook op ons: de drie Nederlandse journalisten die de gevaren in Irak trotseerden om hen in te wijden in de kunst van civil journalism - vrij vertaald: berichten over wat burgers aangaat. We troffen weinig weerstanden tegen het feit dat wij toch onze Europese normen meenamen. Nee, wat je ver haalt is lekker. En eigenlijk zien de Iraakse Koerden zichzelf al spoedig toetreden tot de Europese Unie.

Toen we twee weken eerder begonnen, oogstten we vooral verwarring. De journalisten van de partijmedia in

het Noord-Iraakse Dohuk wilden regels. Wij moesten ze vertellen hoe het moet, hoe een journalist zich op moet stellen, hoe hij of zij moet schrijven of een radio- of tv-item moet maken. In plaats daarvan gooiden we ze in het diepe, en iedere dag van de cursus opnieuw. 'Als je regels wilt, moet je maar terug naar de tijd van Saddam Hoessein', zeiden we streng, en daar konden ze gelukkig wel om lachen.

Maar wennen was het wel, dat je juist van fouten maken leert. En ook

van de fouten die je collega maakt - en dat je je dus niet hoeft te schamen. Toen ze dat eenmaal begrepen, hadden ze er ook lol in. Zelfs die keer dat ik ze naar de smerige toiletten stuurde van het instituut waar we les gaven, met de opdracht ze te beschrijven. Een taboe, maar ze deden het wel en begrepen daarna ook de zin van de opdracht. Want niemand had het gat middenin het hurktoilet beschreven waar de sporen van de laatste bezoeker nog zichtbaar waren - de oorzaak van de stank, die ze wel noteerden. "Ik ben zo dankbaar, u hebt me geleerd

dat je een plaatje kunt maken met de pen", zei één van mijn cursisten achteraf bijna lyrisch. En dat is nog maar het minste. Deze journalisten met soms jarenlange ervaring bakten er naar onze begrippen erg weinig van. Een nieuwsbericht met het nieuws in de laatste regel, en ook nog de eigen mening van de journalist. Hele verhandelingen in plaats van zakelijke informatie - je wordt er niet vrolijk van als je naar de Koerdische media kijkt. Deels is dat de cultuur, met z'n kopjes thee in de kamer van de directeur voordat je kunt doen waarvoor je was gekomen, en de nogal vastgeroeste gezagsverhoudingen. We hebben er erg op moeten hameren dat je degene die je interviewt niet voortdurend nederig 'mamoesta' moet noemen - letterlijk: 'leraar', maar vooral ook 'mijn Heer'. Tijdens een van de interviews maakte één cursiste het zelfs zo bont dat ze iedere vraag aan de hoge politicus tegenover haar met 'mamoesta' begon.

"Maar we kunnen het niet helemaal weglaten, dat is onbeleefd", wierpen cursisten tegen. Even waren we terug in het Nederland van de jaren zestig, toen een minister nog 'excellentie' heette. We knikten. Sommigen dingen kan je niet in veertien dagen veranderen. •

MEDIA TRIO' IN SREBRENICA, BOSNIË-HERZEGOVINA

Press Now ondersteunt drie nieuwe media-initiatieven in Srebrenica: een lokale krant, een lokaal radiostation en een internetpublicatie. Momenteel zijn er helemaal geen lokale media in Srebrenica en is er geen objectieve informatie voor de bevolking over gebeurtenissen die relevant zijn voor de verwoeste gemeenschap. Vanuit de redactie van het maandblad 'Srebrenicke Novine' is het idee ontstaan voor een multimediasproject, bedoeld om de impasse van de spookstad te doorbreken en de wederopbouw te ondersteunen. Het 'Media Trio Srebrenica' bestaat uit drie aan elkaar gelieerde media: een krant, een radiostation en een internetpublicatie, die alledrie specifiek op Srebrenica zijn

gericht. De redactie van het 'Media Trio' wordt samengesteld uit jongeren van het jongerencentrum dat onlangs is geopend en waar kantoorruimte en computers beschikbaar zijn. Op deze manier krijgen jonge journalisten de gelegenheid om praktijkervaring op te doen in zowel geschreven pers, als radio en nieuwe media. Maar ook meer ervaren journalisten en redacteurs zijn bij het project betrokken. Het redactiekantoor wordt gevestigd in het gebouw van het Forum van Burgers van Srebrenica. Op dit moment wordt vanuit de regionale studio van Radio Tuzla al 5 uur per dag uitgezonden, maar dit zal worden uitgebreid. De krant en online productie verkeren nog in de startfase, maar zullen in de komende maand van start gaan. •

Donateur worden en/of op de hoogte blijven?

Press Now heeft de steun van particuliere donateurs hard nodig. Zonder uw betrokkenheid en financiële bijdragen zijn wij niet in staat om onafhankelijke media te helpen. Steun Press Now, en word donateur! U kunt ons op een structurele manier steunen door middel van een periodieke machtiging. Vul hiervoor uw gegevens in op deze antwoordkaart en stuur die (kosteloos) naar ons toe. U ontvangt dan driemaal per jaar onze nieuwsbrief en/of iedere paar maanden onze (Engelstalige) e-mailniewsbrief. Mocht u iemand anders weten die geïnteresseerd is in ons werk, dan kunt u diegene ook met deze kaart aanmelden; wij sturen hem of haar dan deze nieuwsbrief toe. Bij voorbaat hartelijk dank, ook namens onze partners!

NIEUWE DONATEUR

- JA, IK WIL DONATEUR WORDEN VAN PRESS NOW (Z.O.Z.)
- JA, IK WIL DE NIEUWSBRIEF VAN PRESS NOW ONTVANGEN
- JA, IK WIL GRAAG GEÏNFORMEERD WORDEN VIA E-MAIL

De heer/mevrouw*:

Adres:

Postcode/plaats:

Telefoonnummer:

E-mail:

'Twinning' met NRC Handelsblad als professionaliseringsstrategie voor Moldavische krant Timpul

Eind mei waren drie vertegenwoordigers van de Moldavische krant 'Timpul' in Nederland, voor overleg met NRC Handelsblad en de Groene Amsterdammer over hun werkwijzen en eventuele mogelijkheden voor 'twinning'.

Twinning is een strategie waarmee Press Now zijn partners op een professionele manier wil helpen versterken: koppeling van de partner aan een vergelijkbare mediaorganisatie in Nederland, waarbinnen kennis en ervaring wordt uitgewisseld, experts worden ingezet als trainer of consultant, en eventueel andere vormen van hulp worden ingezet. Timpul is een van de belangrijkste Roemeenstalige bladen in een door Russischtalige media gedomineerd land. Timpul wordt alom beschouwd als een van de beste kwaliteitskranten in Moldavië en heeft meerdere prijzen gewonnen. Press Now steunt Timpul al sinds 2002 met het project 'Two Banks of the Dneestr River: Journalists are Shaking Hands', dat samenwerking tussen journalisten uit Moldavië en de afgescheiden regio Transdnistrië bevordert, om de isolatie en vindingigheid tussen beide delen van het land te doorbreken. Press Now zal Timpul de komende jaren blijven steunen, en is blij een twinning-relatie tot stand te hebben gebracht met NRC Handelsblad. NRC Handelsblad zal Timpul het komende anderhalf jaar adviseren op het gebied van inhoudelijke kwaliteit, verrijking van het blad met verschillende onderwerpen

en supplementen, verbetering van de vormgeving, marketingstrategieën, opstellen van een ondernemingsplan en verbetering van de online editie van de krant. •

Een bezoek aan Amsterdam met verrassingen

CHISINAU
Constantin Tanase, hoofdredacteur
Timpul

Eind mei brachten Gheorghe Budeanu, adjunct-hoofdredacteur van de krant Timpul, en ik, op uitnodiging van Press Now een bezoek aan Nederland. Dessi Damianova, programmacoördinator van Press Now, heeft meerdere keren de redactie van Timpul in Chisinau bezocht. Dit keer had zij ontmoetingen en besprekingen voor ons geregeld met afgevaardigden van NRC Handelsblad en De Groene Amsterdammer.

Doel van de besprekingen was om te leren hoe het werk van onze redactionele staf verder kan worden verbeterd, zodat de krant interessanter en informatiever wordt, en hoe we het aantal abonnees in geheel Moldavië kunnen vergroten. Timpul wil namelijk een nationale, dagelijkse krant worden, die ook in financieel opzicht onafhankelijk is.

In het hoofdkantoor van NRC Handelsblad in Rotterdam ontmoetten we adjunct-hoofdredacteur Gijsbert van Es. Hij legde ons uit hoe alle activiteiten rond een van de bekendste Nederlandse kranten is georganiseerd. We hadden besprekingen met de chefs van de belangrijkste afdelingen van de krant: de chef van het maandblad M, Laura Starink; buitenlandredacteur Renee Postma; verkoop- en marketingmanager G. J. Oeldrik en de chef internetredactie, Jan Benjamin. Tot onze verassing ontmoetten we ook iemand die onze taal (Roemeens) sprak: Dan Teodorascu.

Het openhartige gesprek dat we hadden met Hubert Smeets, hoofdredacteur van weekblad De Groene Amsterdammer, gaf ons een beeld van de problemen waarmee publicaties en journalisten meer in het algemeen worstelen. Hubert Smeets is in Moldavië geweest, en is bekend met onze werkelijkheid. We ontdekten dat sommige problemen waar hij tegenaan loopt bij de promotie van zijn blad overeenkomen met die van ons.

Het was fijn om te merken dat onze collega's in het Westen ook een goede indruk hadden van onze krant.

Met de collega's van NRC Handelsblad zijn we overeen gekomen dat hun specialisten ons zullen adviseren op het gebied van organisatie van de afdeling Economische Activiteiten, de promotie van onze krant, de verbetering van de vormgeving en van de website van Timpul.

En ten slotte hadden we een bijeenkomst met leden van het bestuur van Press Now, en we maakten kennis met de directeur en de andere medewerkers: vrienden van Timpul, die we beschouwen als een soort 'ereleden' van onze redactie. We zijn ervan overtuigd dat wij met de hulp van Press Now er in zullen slagen om Timpul van een weekblad te transformeren tot een succesvolle dagelijkse krant, waarvan gezegd wordt dat het de beste onafhankelijke publicatie van de Republiek van Moldavië is. •

TWEETALIG BLAD SLAAT BRUG TUSSEN ALBANEZEN EN SERVIËRS IN MITROVICA, KOSOVO

Eind juni is in de stad Mitrovica in Kosovo een nieuw, tweetalig maandblad uitgebracht: 'M', dat is gericht op alle inwoners van de sterk verdeelde stad. 'M' verschijnt in het Albanees en Servisch en wordt gemaakt door jonge en ervaren journalisten uit beide gemeenschappen. Het magazine is een initiatief van de lokale organisatie Community Building Mitrovica (CBM), die het lokale gemeenschapsleven probeert te versterken. Nog steeds is er nauwelijks contact tussen de Albanezen en Serviërs; normaal contact tussen beide stadshelften wordt bemoeilijkt door hardliners. Tegen deze achtergrond besloot CBM een blad op te richten dat alle bewoners van Mitrovica voorziet van betrouwbare en onpartijdige informatie.

Press Now heeft CBM geholpen een concept te ontwikkelen voor het magazine. Daarbij werden twee consultants ingezet: Robert Slagt, freelance journalist en docent journalistiek aan de

Hogeschool Windesheim in Zwolle en Koen Geurts, grafisch ontwerper en docent visuele communicatie aan de kunstacademie Sint Joost in 's Hertogenbosch. Beiden hebben al eerder voor Press Now samengewerkt; in 2004 adviseerden ze de redacties van een tweetal kranten in Albanië. Robert Slagt coachte de redactie bij het opzetten van de verhalen en de ontwikkeling van een efficiënte redactionele werkmethode. Koen Geurts ontwierp voor M-Magazine een logo en begeleidde het team met het ontwerpen van een aansprekende lay-out.

'M' richt zich op kwesties die in beide gemeenschappen spelen. Voor ieder verhaal wordt een Servische aan een Albanese journalist gekoppeld, om zo de hele stad te kunnen coveren. Het is de bedoeling dat 'M' zich ontwikkelt tot een onafhankelijk en professioneel maandblad. Press Now zal daarom de komende maanden de redactie blijven ondersteunen met expertise. •

Versterking van de pers in Armenië

AMSTERDAM,
Harry Lockfeer, hoogleraar journalistiek aan de Rijksuniversiteit van Groningen en voormalig hoofdredacteur van de Volkskrant

Eind juli bezocht Harry Lockfeer voor Press Now de journalistieke opleidingen aan twee staatsuniversiteiten in Jerevan (Armenië) om te bekijken of, en op welke manier, Press Now kan helpen deze opleidingen te verbeteren.

In het kader van de activiteiten van Press Now in de Kaukasus-regio is onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor steun aan versterking van de pers in Armenië. Dit vrij kleine land, met slechts 3,3 miljoen inwoners, maakte sinds 1920 deel uit van de Sovjet Unie en werd in 1991 onafhankelijk.

De media in Armenië zijn talrijk, maar niet hoogontwikkeld. Kranten hebben slechts kleine oplagen en leiden een marginaal bestaan. Veel talrijker zijn de tv-zenders, die evenwel van zeer wisselende kwaliteit zijn en waarop de overheid invloed heeft via een vergunningstelsel.

Om bij te dragen aan meer kwaliteit en meer onafhankelijkheid van de media, kan versterking van de opleiding van journalisten een uitstekend thema zijn. Een missie van Press Now bezocht daartoe in juli twee universiteiten in Jerevan, de Armeense hoofdstad.

De Yerevan State University beschikt sinds 1999 over een afdeling Journalistiek. De studie duurt naar Europese begrippen erg lang, want zij omvat zowel een bachelor als een master. De opzet oogt vrij ouderwets en theoretisch. En ware aan te bevelen de studie te intensiveren en te concentreren op alleen een master. Dat gebeurt ook, maar van buitenaf. Met Amerikaanse steun komt er een aparte master, geheel verzorgd door een Amerikaanse universiteit.

Press Now richt zich niet op het inplanten van een buitenlandse unit, maar op het versterken van het onder-

wijs in de journalistiek binnen de bestaande universiteit. Daarbij zal advisering nodig zijn voor de opzet van de studies, want de universiteiten omarmen wel het recent in Europa ingevoerde bachelor-master stelsel, maar de uitvoering daarvan verkeert nog in een beginnend stadium.

Kansen op vernieuwing zijn er met name bij de Brusov State Linguistic University, die bezig is een opleiding journalistiek te ontwikkelen. Deze universiteit, van oorsprong een lerarenopleiding, verzorgt onderwijs in vreemde talen als Engels, Duits, Frans, Russisch en Spaans. Talenkennis kan natuurlijk een goed vertrekpunt zijn voor journalistiek. Ook hier is aanbevolen de opzet te beperken tot een master met een stevige component practical training. Dat kan ook, want deze nieuwe opzet wordt ondersteund door de Yerevan Press Club, die ook onze aanbevelen inzake de master zeer ondersteunt.

De Linguistic University concentreert zich op internationale activiteiten, en dat is in Armenië relevant. Het land is klein, maar ligt in een regio waar veel gebeurt. De media hebben geen middelen om correspondenten naar het buitenland te zenden, dus moet de informatie over wat er in de wereld gebeurt worden verkregen uit internationale bronnen, persbureaus en Internet.

Dat verantwoord te doen vereist zeker een belangrijke mate van professionaliteit.

Bij de opzet van deze nieuwe opleiding is niet primair geld nodig, maar advies inzake het opzetten van een curriculum, het trainen van docenten en het maken van een gedegen systeem voor de gewenste stages. Vanzelfsprekend zal daarna moeten worden geïnvesteerd in een praktijkruimte die is voorzien van voldoende moderne apparatuur.

Het assisteren bij deze nieuwe opzet zal tijd nemen, want de universiteiten zijn verouderd en dragen de sporen van zeventig jaar Sovjet Unie. Tegelijk kan een nieuwe opzet grote verbetering tot stand brengen en in het onderwijs een voorbeeldfunctie vervullen. •

MACHTIGINGSKAART

EIK MACHTIG PRESS NOW OM

- eenmalig
- jaarlijks
- per half jaar
- per kwartaal
- per maand

een bedrag van

€

van mijn rekening af te schrijven.

VERGEET NIET UW ADRESGEGEVENS IN TE VULLEN OP DE VOORZIJDE VAN DEZE BON.

Vragen? Bel ons gerust op 020 568 2020

U KUNT DEZE BON KOSTELOOS OPSTUREN NAAR:
PRESS NOW, Antwoordnummer 39353, 1090 WC AMSTERDAM

Bank/giro:

Op naam van:

Datum:

Handtekening: